

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра педагогіки початкової освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____

“ _____ ” _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Порівняльна педагогіка

_____ (шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки _____ 013 «Початкова освіта»
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____ 013 «Початкова освіта»
(шифр і назва спеціальності)

факультет _____ Педагогічний
(назва факультету)

Івано-Франківськ – 2019 рік

Робоча програма Порівняльна педагогіка
(назва навчальної дисципліни)
для магістрантів за напрямом підготовки 013 «Початкова освіта»,
спеціальністю «Початкова освіта». „___” _____ 2019 р. – ___ с.

Робоча програма складена доктором педагогічних наук, професором
кафедри педагогіки початкової освіти **Будник О. Б.**

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри педагогіки початкової освіти
(протокол № 1 від 28__ серпня 2019 р.)

Завідувач кафедри _____ **Оліяр М.П.**
підпис прізвище, ініціали

Затверджено науково-методичною Радою педагогічного факультету
(протокол № __1__ від __30 серпня__ 2019 р.)

Голова науково-методичної Ради
педагогічного факультету _____ **Кондур О.С.**
прізвище, ініціали

Директор / Декан _____ **Рєга О.С.**
підпис прізвище, ініціали

ВСТУП

В умовах розбудови національної системи освіти в Україні та її інтеграції у європейський та світовий простір актуальним є аналіз стану та тенденцій розвитку освіти як в Україні, так і у світі. Лише зіставляючи результати цього аналізу, можна запропонувати напрямки адекватного розв'язання проблем, які виникають, і прогнозувати найбільш вірогідні шляхи розвитку освіти.

Порівняльна педагогіка набула актуальності в Україні також у зв'язку з міграцією робочої сили, підвищенням цінності людського капіталу у глобальній економіці знань. Опанування цієї дисципліни збагачує фаховий світогляд і діяльність педагога знанням світових надбань і тенденцій, регіональних та національних особливостей в освіті, значенні міжнародних освітніх організацій і програм у розвитку навчального середовища тощо.

Робоча навчальна програма навчальної дисципліни “Порівняльна педагогіка” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра напряму підготовки 013 “Початкова освіта” та навчальної програми навчальної дисципліни “Порівняльна педагогіка”.

Завданням порівняльної педагогіки є вивчення і порівняльний аналіз теорії і практики навчально-виховної роботи в різних країнах, вивчення й узагальнення позитивного досвіду.

Міждисциплінарні зв'язки: історія педагогіки, психологія, філософія, географія, політологія, основи економічних знань, зарубіжна культура, релігієзнавство, основи соціології, соціальна педагогіка.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань <i>01 Осіта/Педагогіка</i> Спеціальність <i>013 «Початкова освіта»</i>	Нормативна	
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: <i>Початкова освіта в зарубіжних країнах (за вибором) (назва)</i>		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		3-й	3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: лекцій – 1,0, практичних – 1,0	Освітній рівень: Магістр	12 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	4 год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
		Індивідуальні завдання: __ год.	
		Вид контролю: Екзамен	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання –

для заочної форми навчання –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета викладання навчальної дисципліни “Порівняльна педагогіка” – засвоєння майбутніми фахівцями ключових положень і проблематики порівняльної педагогіки, актуальних напрямків змін у змісті, формах, методах виховання і навчання, шляхів підвищення ефективності освіти у розвинених країнах світу та в Україні; формування власної педагогічної позиції щодо виховного процесу; формування досвіду самостійного і творчого аналізу та оцінки соціально-педагогічних явищ і ситуацій; формування педагогічного мислення, професійної самосвідомості.

2.2. Основними завданнями вивчення курсу є:

- формування професійно-педагогічних знань про порівняльну педагогіку як самостійну педагогічну дисципліну і її місце у системі педагогічних наук;
- розкриття об’єкта і предмета порівняльної педагогіки, специфіки її понятійно-категоріального апарату;
- формування орієнтації в теоретико-методологічних концепціях зарубіжної і вітчизняної педагогічної освіти, з’ясування механізмів пізнання педагогічної дійсності;
- розуміння інформаційно-суспільних змін і основних тенденцій розвитку ланок системи освіти в Україні та світі, різних підходів до організації педагогічного процесу, сучасних поглядів на технології діяльності суб’єктів цього процесу;
- формування вміння аналізувати проблеми підготовки педагога з погляду порівняльної педагогіки;
- формування навичок роботи з соціально-педагогічним інструментарієм і його застосування для вивчення освітніх проблем на зламі тисячоліть;
- розвиток творчого потенціалу магістрів, їх професійного мислення, комунікативних здібностей.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми магістранти повинні знати:

- теоретико-методологічні та нормативно-правові засади організації освіти в Україні та за рубежом;
- фактори, що зумовлюють особливості освітньої культури конкретної країни;
- найефективніші методи дослідження проблем компаративістики;
- існуючі моделі організації та управління освітніми системами;
- оптимальну змістову і процесуальну сторони навчання в зарубіжних країнах;
- ефективні напрями реформування загальної і професійної освіти;
- роль міжнародних організацій і фондів в розвитку освіти в світі;
- досвід зарубіжних країн щодо організації дошкільної та початкової освіти;

- основні положення щодо організації педагогічного процесу в початковій школі в умовах інклюзивного навчання;

вміти:

- ефективно використовувати методи дослідження порівняльної педагогіки у науковому дослідженні;
- аналізувати і порівнювати освітні системи окремих країн, педагогічні теорії, статистичні факти, явища порівняльної педагогіки;
- узагальнювати і робити висновки про стан розвитку зарубіжних освітніх систем, зокрема системи початкової освіти;
- визначати можливості і умови запозичення зарубіжного досвіду у вітчизняну освітню практику;
- знаходити, аналітично сприймати, систематизувати письмову інформацію з окреслених проблем із друкованих чи електронних джерел.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. РОЗВИТОК ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ: ОСНОВНІ НАПРЯМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Тема 1. Порівняльна педагогіка як наука

Мета і завдання порівняльної педагогіки, її місце в структурі педагогічної науки. Значення порівняльної педагогіки, її зв'язок з іншими науками. Описовий, статистичний, історичний, соціологічний, порівняльний та індуктивно-дедуктивні методи дослідження порівняльної педагогіки. Виникнення порівняльної педагогіки. Розвиток порівняльної педагогіки в радянський період та сучасній Україні. Засновники та дослідники порівняльної педагогіки: Марк-Антоній Жюльєн (Паризький), В. Кузен, Ф. Тірш, К. Ушинський, Мікаел Е. Седлер, Ісаак Кендл, Ніколас Хенс, Фрідріх Шнейдер, Франс Хілкер та ін.

Тема 2. Стан і напрями розвитку освіти в умовах євроінтегрування

Історичні етапи розвитку порівняльної педагогіки. Спільне і відмінне в появі та розвитку освіти у кожній країні. Вплив світових та національних релігій на розвиток освіти. Соціально-економічні та політичні фактори розвитку освіти зарубіжних країн. Соціально-економічний статус країни як умова розвитку освіти. Показники інформаційного прогресу країни як основа забезпечення її освітнього прогресу. Процеси глобалізації та їх вплив на розвиток освіти. Особливості шкільної освіти в полікультурному суспільстві. Актуальність полікультурної освіти.

Західні моделі організації й управління освітніми системами. Державний характер організації, фінансування і реформування систем освіти. Основні причини здійснення періодичного реформування систем освіти в більшості країн світу. Тенденції централізації і децентралізації управління освітою в різних країнах світу. Причини виникнення приватних освітніх закладів в сучасних освітніх системах. Роль і місце приватних освітніх закладів в сучасних освітніх системах. Провідні моделі навчання обдарованих дітей.

Тема 3. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку освіти в різних країнах

Економічна ефективність освіти в розвинених країнах і країнах, що розвиваються. Загальна характеристика соціального попиту на освіту. Політичні чинники розвитку освіти в сучасному світі. Інтеграція в галузі сучасної освіти. Орієнтація на неперервну освіту. Проблеми демократизації та гуманізації освіти.

Провідні міжнародні міжурядові і неурядові організації та фонди освітнього спрямування. Їхні завдання та організаційні засади. Результативність освітньої діяльності ЮНЕСКО, СЕПЕС та інших міжнародних організацій. Основні освітньо-культурні сфери діяльності ЮНІСЕФу. Діяльність органів

Європейського союзу в освітньому напрямі. Тенденції створення європейського освітнього простору. Роль міжнародних організацій у здійсненні порівняльного аналізу якості навчання в світі. Завдання міжнародних організацій і фондів щодо подолання причин неграмотності в світі.

Змістовий модуль 2.

НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Тема 1. Регіональні особливості розвитку системи освіти

Основні підходи щодо поділу країн на регіони. Характеристика регіонів за певними історико-культурними, релігійними, соціально-економічними, політичними особливостями: європейський; північноамериканський; латиноамериканський; арабський; азійський; австралійський регіони та регіон тропічної Африки. Проблема моделювання світового, європейського чи регіонального освітнього простору. Порівняльні показники розвитку освіти в регіонах. Індeksi людського розвитку, людського капіталу, індекс інтелектуального потенціалу суспільства.

Тема 2. Організація дошкільної освіти в країнах зарубіжжя

Дошкільні заклади та міжнародні організації дошкільної освіти. Особливості і пріоритети дошкільної освіти у США. Особливості і пріоритети дошкільної освіти у Великобританії. Особливості і пріоритети дошкільної освіти у Японії. Особливості і пріоритети дошкільної освіти у Польщі. Особливості системи дошкільної освіти в інших країнах (Болгарія, Туреччина, Фінляндія, Данія, Ізраїль та ін.). Особливості і пріоритети дошкільної освіти в Україні.

Тема 3. Сучасні педагогічні теорії в шкільній практиці зарубіжних країн.

Традиціоналізм як основа побудови навчально-виховного процесу в школі. Сучасні прояви традиціоналізму у світовій освітній практиці. Роль прогресивізму в організації діяльності освітніх закладів. Значення прогресивістських течій в навчальній і виховній практиці. Раціоналістичні теорії навчання. Причини розвитку раціоналістичних течій в організації навчання сучасних шкіл зарубіжжя. Сучасні педагогічні погляди на проблеми навчання й виховання. Інноваційні підходи зарубіжної педагогіки до здійснення соціалізації та соціального виховання школярів.

Тема 4. Вища освіта в зарубіжних країнах

Історія появи університетів – перших вищих навчальних закладів. Традиції організації їх діяльності. Різновиди ВНЗ у зарубіжних країнах. Організація діяльності ВНЗ, зміст і форми навчання. Можливості навчання за кордоном в сучасних умовах.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. РОЗВИТОК ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ: ОСНОВНІ НАПРЯМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ												
Тема 1. Порівняльна педагогіка як наука	10	2	2			6	12	2				10
Тема 2. Стан і напрями розвитку освіти в умовах євроінтегрування	14	2	2			10	16					16
Тема 3. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку освіти в різних країнах	12	2	2			8	14	2				12
Разом за змістовим модулем 1	36	6	6			24	42	4				38
Змістовий модуль 2. НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ												
Тема 1. Регіональні особливості розвитку системи освіти	10	2	2			6	8	2				6
Тема 2. Організація дошкільної освіти в країнах зарубіжжя	8		2			6	8					8
Тема 3. Сучасні педагогічні теорії в шкільній практиці зарубіжних країн	28	2	6			20	22		2			20
Тема 4. Вища освіта в зарубіжних країнах	8	2	2			4	10	2				8
Разом за змістовим модулем 2	54	6	12			36	48	4	2			42
Усього годин	90	1 2	18			60	90	8	2			80

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	К-сть год: д.ф.н/з.ф.н
1	Західні моделі організації й управління освітніми системами	2/0
2	Провідні міжнародні міжурядові і неурядові організації та фонди освітнього спрямування	2/0

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-сть год: д.ф.н/з.ф.н
1	Організація дошкільної освіти в країнах зарубіжжя	2/0
2	Порівняльна характеристика системи початкової освіти в зарубіжних країнах	6/2
3	Виховання та соціалізація школярів у зарубіжних школах	2/0
4	Професійна підготовка та підвищення кваліфікації учителів в зарубіжних країнах	2/0
5	Організація діяльності вищих навчальних закладів в країнах зарубіжжя	2/0

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-сть год: д.ф.н/з.ф.н
1	Підготувати тези виступу з теми «Розвиток порівняльної педагогіки в СРСР та сучасній Україні».	4/6
2	Охарактеризувати особливості різних історичних епох розвитку порівняльної педагогіки.	4/4
3	Заповнити порівняльну таблицю «Спільне і відмінне в появі та розвитку освіти у кожній країні».	4/6
4	Підготувати реферат на одну із запропонованих тем: «Особливості шкільної освіти в полікультурному суспільстві», «Вплив світових та національних релігій на розвиток освіти».	6/6
5	Підготувати усне повідомлення на тему: «Порівняльний аналіз педагогічних соціально-економічного статусу країн на розвиток освіти».	2/6
6	Дібрати бібліографію до теми «Західні моделі організації й управління освітніми системами»	2/2
7	Порівняти особливості і пріоритети дошкільної освіти в	2/8

	зарубіжних країнах та Україні (за вибором)	
8	Підготувати реферативне повідомлення на тему: «Особливості і пріоритети дошкільної освіти у...» (назву країни на власний вибір)	4/4
9	Зібрати матеріал для характеристики регіонів за певними історико-культурними, релігійними, соціально-економічними, політичними особливостями: європейський; північноамериканський; латиноамериканський; арабський; азійський; австралійський регіони та регіон тропічної Африки. Охарактеризувати проблему моделювання світового, європейського чи регіонального освітнього простору, а також порівняльні показники розвитку освіти в регіонах.	4/8
10	Переглянути художні фільми на педагогічну тематику, здійснити порівняльний аналіз освіти і виховання в різних країнах і в різні історичні епохи: художній фільм режисера Ролана Бикова «Чучело» (1983, СРСР), в головних ролях Крістіна Орбакайте, Юрій Нікулін, Олена Санаєва та ін.; «Історія Рона Кларка» (США, 2006).	6/6
11	Зробити мультимедійну презентацію на запропоновану тему (система початкової освіти в зарубіжних країнах – за вибором), дотримуючись поданої схеми: рисунок (модель, схема) структури освіти в окремій країні; особливості навчання в початковій школі (з кількох років діти ідуть у школу, які предмети вивчають, скільки учнів у класі, які методики навчання і т.п.); спільні і відмінні риси з вітчизняною системою початкової освіти; домінантні стилі психолого-педагогічного спілкування в приватних і державних школах; освітні традиції в початкових школах, особливості виховання та соціалізації і т.п.)	12/12
12	Розробити електронний варіант тестового завдання на запропоновану тему.	8/8
13	Опрацювати матеріал про результативність освітньої діяльності ЮНЕСКО, СЕПЕС та інших міжнародних організацій в освітньому напрямі. Основні освітньо-культурні сфери діяльності ЮНІСЕФу. Діяльність органів Європейського союзу в освітньому напрямі. Тенденції створення європейського освітнього простору. Роль міжнародних організацій у здійсненні порівняльного аналізу якості навчання в світі.	2/6
	Разом	60/82

9. Індивідуальні завдання

Кожному магістранту необхідно виконати індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) за обраною темою. На основі зібраного матеріалу майбутні фахівці готують мультимедійну презентацію (мінімум 20 слайдів). Обов'язковими структурними компонентами презентації є: титульна сторінка (назва кафедри, навчальної дисципліни, теми, групи, прізвища та імені магістранта, року виконання), план, основний зміст, висновки, використана література. Слайди, окрім текстового викладу, повинні містити таблиці, схеми, рисунки, фотографії.

Тематика індивідуальних науково-дослідних завдань (ІНДЗ):

1. Система початкової освіти в США
2. Система початкової освіти в Канаді
3. Система початкової освіти в Швеції
4. Система початкової освіти в Китаї
5. Система початкової освіти в Швейцарії
6. Система початкової освіти в Туреччині
7. Система початкової освіти в Японії
8. Система початкової освіти в Франції.
9. Система початкової освіти в Фінляндії.
10. Система початкової освіти в Польщі
11. Система початкової освіти в Німеччині
12. Система початкової освіти в Ізраїлі
13. Система початкової освіти у Великій Британії.
14. Система початкової освіти в Данії.
15. Система початкової освіти в Італії.
16. Система початкової освіти в Болгарії.
17. Розвиток початкової освіти в Бельгії.
18. Розвиток початкової освіти в Австрії.
19. Розвиток початкової освіти в Голландії.
20. Урахування прогресивного зарубіжного досвіду у розвитку сучасної початкової освіти України.
21. Спільні та відмінні риси організації шкільних систем країн Заходу.
22. Напрями діяльності міжнародних культурно-освітніх організацій.
23. Теорія і практика виховання учнів (за вибором: США, Великобританія, Польща, Японія).
24. Концепції і практика соціалізації школярів (за вибором: США, Великобританія, Польща, Японія).
25. Проблеми співробітництва школи і сім'ї у вихованні і освіті провідних країн світу: порівняльний аналіз.
26. Елітарні школи за рубежем (за вибором: США, Великобританія, Польща, Японія).
27. Система оцінювання навчальних досягнень учнів у загальноосвітній школі (за вибором: США, Великобританія, Польща, Японія).

28. Медіанавчання в сучасній освіті (за вибором: США, Великобританія, Польща, Японія чи інша країна).

10. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, метод проблемного викладення матеріалу, диспут, дискусія, самостійна робота пошукового характеру, методи інтерактивного навчання, обговорення напередодні переглянутих художніх вітчизняних та зарубіжних фільмів з окреслених тем.

11. Методи контролю

Тестові завдання, усні відповіді, усне опитування, бесіда, виступи, доповіді, реферативні повідомлення, підготовка індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ), екзамен.

12. Розподіл балів, які отримують магістранти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Плани-конспекти лекцій.
2. Методичні рекомендації до проведення і семінарських практичних занять.
3. Методичні розробки практичних занять.
4. Нормативні документи Міністерства освіти і науки України.
5. Роздатковий матеріал до практичних занять.
6. Завдання для поточного та підсумкового контролю знань студентів. (Тести, ІндЗ).
7. Медіотека. (Мультимедійні презентації лекцій, виховних заходів, уроків).

8. Художні фільми з окреслених проблем для порівняння різних стилів організації педагогічного процесу.
9. Типова програма навчальної дисципліни «Порівняльна педагогіка».
10. Робоча програма навчальної дисципліни «Порівняльна педагогіка».

14. Рекомендована література

Базова

Будник О.Б. Порівняльна педагогіка : методичні рекомендації до вивчення курсу. – Івано-Франківськ, 2016. – 76 с.

Будник О.Б. Полікультурне виховання в сучасній Україні : проблеми, перспективи / Олена Будник // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. – Вип. XVII–XVIII. – Івано-Франківськ: Плай, 2008. – С. 28–33.

Порівняльна педагогіка : навчально-методичне забезпечення // Соціальна педагогіка : навч.-метод. посіб.: У 2-х ч. / За ред. П.М. Гусака, Л.К. Грицюк – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. націон. ун-ту ім. Лесі Українки, 2010. – Ч. 2. – 546 с.– С. 391-411

Порівняльна педагогіка : навчально-методичне забезпечення // Соціальна педагогіка : навч.-метод. м-ли для підготовки бакалаврів соц. педагогіки / за заг. ред. П. Гусака, Л. Грицюк. – Луцьк : Вежа-Друк, 2012. – С. 401-423.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка : навчальний посібник. – Суми : Редакційно-видавничий відділ СДПУ, 1999. – 300 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/preview/2040660/>

Чепіль М. М. Порівняльна педагогіка : навчальний посібник / М. М. Чепіль. – К. : Академвидав, 2014. – 216 с.

Допоміжна

Абашкіна Н.В. Організація навчально-виховного процесу у вальдорфській школі / Н.В. Абашкіна // Початкова школа. – 1993. – № 1. – С. 15–18.

Байденко В.И. Болонский процесс: Структурная реформа высшего образования Европы / В.И. Байденко. – М., 2005. – 128 с.

Балясна О. Вища освіта за польським зразком / О. Балясна // Спудей. – 2006. – № 8–9. – С. 12–14.

Барановська О. Сучасна модель оцінювання навчальних досягнень учнів: переваги і недоліки / О. Барановська // Рідна школа. – 2000. – № 7. – С. 49–50.

Беланова Р.А. Гуманізація та гуманітаризація освіти в класичних університетах (Україна – США) / Р.А. Беланова. – К. : Центр практичної філософії, 2001. – 216 с.

Бондаренко Е.А. Состояние медиа-образования в мире / Е.А. Бондаренко, А.А. Журин // Педагогика. – 2002. – № 3. – С. 5–8.

Бородько М. ЮНЕСКО: история создания и современная структура / М. Бородько // Педагогика. – 2000. – № 2. – С. 35–40.

Будник О. Виховний ідеал в історії української етнопедагогічної думки / Олена Будник // Історія української етнопедагогіки : навчально-методичний посібник / за ред. Н. Лисенко. – Київ–Івано-Франківськ, 2005. – С.83–104.

Будник О. Демократичні цінності сучасного студентства: сутність та особливості формування // Освіта перед викликами та загрозами сучасності / за ред. Н. Лисенко. – Maastricht, Czech Republic, 2012. – С. 196–204.

Будник О. Інформаційний простір як засіб формування полікультурної компетенції учнів / Олена Будник // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. – Вип. XXVIII–XXIX. – Івано-Франківськ: Плай, 2009. – С. 8–12.

Будник О. Етновиховний простір у школах української діаспори: реалії і перспективи / Олена Будник // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. – Вип. XXXIV. – Івано-Франківськ, 2010. – С. 97–107.

Будник О. Проблема формування виховного ідеалу в історії української етнопедagogічної думки / Олена Будник // Наукова скарбниця освіти Донеччини : науково-методичний журнал. – 2012. – № 2 (11). – С. 6–12. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Nsod/2012_2/bud.pdf

Ванштейн Г. Интернет как фактор общественных информаций / Г. Ванштейн // Мировая экономика и международные отношения. – 2002 – № 7. – С. 16–27.

Василюк А. Польська професійна педагогіка про компетентність вчителів / А. Василюк // Шлях освіти. – 1998. – № 4. – С. 19–25.

Василюк А. Реформа освіти в сучасній Польщі / А. Василюк // Шлях освіти. – 1999. – № 2. – С. 33–42.

Вежбінський Я. Реалізація Болонських принципів у реаліях польської вищої освіти / Я. Вежбінський // Університет. – 2005. – № 6. – С. 89–94.

Вульфсон Б. Методы сравнительной педагогики / Б. Вульфсон // Педагогика. – 2002. – № 2. – С. 37–42.

Вульфсон Б.Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Вульфсон. – М. : Из-во УРАО, 2003. – 232 с.

Вульфсон Б.Л. Управление образованием на Западе: тенденции централизации и децентрализации / Б. Вульфсон // Педагогика. – 1997. – № 2. – С. 43–51.

Галузинський В.М. Педагогіка: історія і теорія / В.М. Галузинський, М.Б. Євтух. – К. : Вища школа, 1995. – С. 62–67.

Галус О.М. Порівняльна педагогіка / О.М. Галус, Л.М. Шапошнікова. – К. : Вища школа, 2006. – 216 с.

Георгиева Т.С. Высшая школа США на современном этапе / Т.С. Георгиева. – М. : Высш. шк., 1989. – 196 с.

Горбунова Л. Освіта в умовах поліетнічного суспільства / Л. Горбунова // Вища освіта України. – 2002. – № 4. – С. 16–21.

Гриневич Л. Децентралізація управління освітньою системою (на прикладі Польщі) / Л. Гриневич // Освіта і управління. – 2004. – Т. 7. – № 3–4. – С. 153–160.

Гриншпун С.С. Новые ориентиры в деятельности американской школы / С.С. Гриншпун // Педагогика. – 2007. – № 1. – С. 109–117.

Грицюк Л.К. Вальдорфська школа. Гайденс. Відкриті школи як форма соціальної допомоги особистості. Общинні школи // Соціальна педагогіка: Навчально-методичний посібник для підготовки до державної атестації

студентів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» / За ред. П.М. Гусака, І.Є. Остапйовського. – Луцьк : П.П. Іванюк В.П., 2009. – С. 33-43.

Джуринский А.Н. Сравнительная педагогика / А.Н. Джуринский. – М. : Академа, 1998. – 176 с.

Етнопедагогічна складова процесу формування компетентності молодших школярів: навчально-методичний посібник / за ред. О. Будник. – Київ–Івано-Франківськ, 2009. – 448 с.

Єгоров Г. Тенденції розвитку порівняльної педагогіки за кордоном / Г. Єгоров // Шлях освіти. – 1999. – № 1. – С. 17–21.

Єленський В.С. Релігійне навчання й виховання в законодавствах та освітніх системах західноєвроп. країн / В.С. Єленський // Людина і світ. – 2001. – № 11–12. – С. 32–36.

Жуковський В. Етапи морально-етичного виховання в американській школі / В. Жуковський // Рідна школа. – 2006. – № 11. – С. 77–80.

Зубченко О. Історичні передумови формування технологічного підходу до навчання в західноєвропейських країнах / О. Зубченко // Рідна школа. – 2006. – № 12. – С. 72–74.

Інноваційні технології та реформа змісту освіти в контексті Лісабонської стратегії ЄС. – К. : Освіта України, 2007. – 196 с.

Історія зарубіжної педагогіки / за ред. Коваленко Є.І. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 664 с.

Кнорр Н. Спільні і відмінні риси систем освіти України та США (порівняльний аспект) / Н. Кнорр // Освіта і управління. – 2004. – Т. 7. – № 3–4. – С. 161-165.

Корсак К. Порівняльна педагогіка – попелюшка чи принцеса / К. Корсак // Науковий світ. – 2001. – № 2. – С. 8–9.

Корсак К. Порівняльна педагогіка як наука і навчальний предмет / К. Корсак // Шлях освіти. – 1999. – № 3. – С. 15-18.

Корсак К. Світова вища освіта / К. Корсак. – К. : МАУП-МКА, 1997. – 209 с.

Костюк С. Твоє навчання в США: секрети підготовки вступних документів / С. Костюк. – К. : Альфа-Прайм, 2004. – 112 с.

Кошманова Т. Кейс-метод в педагогічній освіті США / Т. Кошманова // Шлях освіти. – 2000. – № 1. – С. 35–44.

Кравець В. Зарубіжна школа і педагогіка ХХ століття / В. Кравець. – Тернопіль, 1996. – 275 с.

Красовицький М.Ю. Підвищення кваліфікації вчителів американської школи / М.Ю. Красовицький // Рідна школа. – 1998. – С. 26–28.

Лавриченко Н.М. Тенденції розвитку порівняльної педагогіки за кордоном / Н.М. Лавриченко // Шлях освіти. – 1999. – № 1. – С. 35–38.

Левченко Т.І. Розвиток освіти та особистості в різних педагогічних системах / Т.І. Левченко. – Вінниця : Нова Книга, 2002. – 512 с.

Локшина О. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів у школах Західної Європи / О. Локшина // Директор школи. – 2006. – №№ 37–40.

Малькова З.А. Сравнительная педагогика / З.А. Малькова, Б.Л. Вульфсон. – М. : НПО «МОДЕК», 1996. – 251 с.

Никитюк Т. Система освіти в США / Т. Никитюк // Інфосвіт. – 2002. – № 6. – С. 2–8.

Овчарук О. Основні напрями інноваційних процесів в початковій освіті європейських країн / О. Овчарук // Шлях освіти. – 1999. – № 4. – С. 15-18.

Овчарук О. Тенденції та підходи до порівняльних досліджень / О. Овчарук // Шлях освіти. – 1998. – С. 19–20.

Павловський К. Трансформація вищої освіти в 21 столітті: польський погляд / К. Павловський. – К., 2005. – 230 с.

Різниченко С.Т. Розвиток системи підготовки науково-педагогічних кадрів у США (історико-педагогічний аспект) / С.Т. Різниченко. – К., 1999. – 160 с.

Романова С. Тенденції неперервної освіти в зарубіжних країнах / С. Романова // Освіта і управління. – 1999. – № 3. – С. 13–18.

Романовський О.О. Хроніка вищої освіти США (на прикладі діяльності державних і недержавних закладів) / О.О. Романовський. – К. : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 1997. – 76 с.

Шльосек Ф. Реформа освіти в Польщі / Ф. Шльосек // Шлях освіти. – 1998. – № 3. – С. 23–29.

Яновський А. Школа громадянина: американський досвід – наші потреби / А. Яновський. – Львів : Літопис, 2001. – 203 с.

Budnyk O. Ethnic socialization of personality: space of family educational traditions of the XXI-th century // Wychowanie u początku XXI wieku / Praca zbiorowa pod redakcją: Ks. prof. dr hab. Jana Zimnego, Dra Romana Króla. – Stalowa Wola – Kijów – Ružomberok, 2012. – S. 235-245.

Robinson S.B. Comparative education: A basic approach. Jerusalem. 1992.

Schriewer J., Holmes B. Theories and methods in comparative education. – Frankfurt/M., Berlin, Bern, N.-Y., Wien, 1992.

Wilson D.N. Elements for a prosographic and institutional history of comparative education. The 9th World Kongress of Comparative education. The University of Sydney. 1996. 1-6 July.

Електронні ресурси

Васюк О.В. Порівняльна педагогіка. Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/preview/3540566/>

Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка: Навчальний посібник. – Суми: Редакційно-видавничий відділ СДПУ, 1999. – 300 с. <http://www.studfiles.ru/preview/2040660/>

Чепіль М.М. Порівняльна педагогіка. Режим доступу: <http://academia-ps.com.ua/product/373>

